

„Rocznik Andragogiczny” 2014, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2014, ss. 564

Tom 21 Rocznika Andragogicznego został wydany w 2014 r. Jest to wyjątkowo obszerny numer, który na tle poprzednich tomów, prezentuje bogactwo treści wyrażone dużą liczbą artykułów. Struktura czasopisma nie jest stała, zależy od nadesłanych do publikacji treści, na podstawie których ustalane są tytuły poszczególnych działów. W tym tomie wyróżnionych zostało pięć merytorycznych działów – *Analizy i badania edukacji dorosłych*, *Grupy (de)faworyzowane w teorii i praktyce edukacji dorosłych*, *Z historii teorii i praktyki edukacji dorosłych*, *Edukacja dorosłych z międzynarodowej perspektywy* oraz *Raporty z projektów edukacyjno-badawczych*. Pozostałe działy, na które składa się czasopismo to: *Zaproszenia*, *Aktualia* oraz *Recenzje*.

W 21 tomie *Rocznika andragogicznego* znajdziemy informacje na temat jubileuszu prof. Józefa Pólturzyckiego. Jubileusz uhonorowano poprzez cztery artykuły rozpoczynające tom, mają one na celu przybliżenie życia zawodowego i naukowego jubilata. Znajdują się one w wyróżnionej części za tytułowanej *Jubileusz Profesora Józefa Pólturzyckiego*.

W dziale I: *Analizy i badania edukacji dorosłych* zamieszczonych jest 21 artykułów. Hanna Solarczyk-Szewc przeprowadza rozważania *O kondycji refleksji andragogicznej w świetle 20 tomów „Rocznika andragogicznego”*. Artykuł ocenia kondycję refleksji andragogicznej, obejmując lata 1994–2014. W *Edukacja i uczenie się – wokół pojęć* Marcin Muszyński ukazuje znaczenie pojęć „edukacja” i „uczenie się” w kontekście badań poczynionych przez badaczy z krajów anglosaskich. W *Fundamentach innowacyjnego społeczeństwa* Beaty Przyborowskiej poruszane są tematy związane z tworzeniem się innowacyjnego społeczeństwa, jako najbardziej znaczące wskazywane są kwestie edukacji oraz demokracji. Jan Saran w *Niepokoje współczesnej andragogiki wobec urynkowienia edukacji* omawia jak zmieniły się wartości wyznawane przez człowieka pod wpływem rynku oraz w jaki sposób wpływa to na edukację. W *Sterowanie edukacją dorosłych (z niemieckiej perspektywy)* Ekkehard

Nuissl poświęcił szczególną uwagę oddziaływaniu roli państwa na edukację dorosłych. Ewa Przybylska w *Kultury uczenia się: kilka refleksji w kontekście uczenia się przez całe życie* przedstawia przykładowe dylematy i kontrowersje związane z kulturami uczenia się, ponadto formułuje pytanie o granice eksperymentów pedagogicznych w sytuacji troski o rozwój twórczości i kreatywności przyszłych pracowników. W *Examining Adult Learning Through the Lens Of Culture: A U.S. Perspective*, Susan M. Yelich Biniecki, Haijun Kang poruszają tematy związane z analizą wykorzystania aspektów kulturowych w literaturze Stanów Zjednoczonych, przedstawione zostają również sugestie przyszłych obszarów badań. Dorota Gierszewski w *Idee republikańskie i ich znaczenie dla rozwoju aktywności obywatelskiej* opisuje i analizuje myśl republikańską w konfrontacji z polską rzeczywistością. Autorka pokazuje w jaki sposób nieformalna edukacja dorosłych może przyczynić się do wzmacniania uczestnictwa w sferze publicznej. W *Zdrowie – społeczeństwo – edukacja. Koncepcje Ericha Formma i Theodore’a Bramelda* autorka Hanna Kostyło prezentuje stan zdrowia społeczeństwa zachodniego na podstawie badań Formma i Bramelda oraz jaki wpływają na nie procesy kulturowe. Piotr Błajet w *Sport i zdrowie w okresie dorosłości* przedstawia autorską strategię profilaktyki starzenia się „PIWKO”, wskazuje znaczenie aktywności sportowej w życiu dorosłym. Katarzyna Maliszewska w *Mapa kobiecej tożsamości – kulturowa wędrówka po śladach* próbuje określić sedno kobiecej tożsamości wykorzystując kobiecą literaturę. W *Idę na studia! – łatwo powiedzieć... Badania narracyjne studentek rozpoczynających studia w okresie średniej dorosłości* Monika Gromadzka na podstawie badań określa te elementy życia, które mają wpływ na decyzję o rozpoczęciu studiów przez dojrzałe kobiety.

W dziale II: *Grupy (de)faworyzowane w teorii i praktyce edukacji dorosłych* znajduje się 8 artykułów. Hanna Liberska w *Aktywność edukacyjna kobiet bezrobotnych: wybrane uwarunkowania* przedstawia wyniki badań dotyczących związku roli samooceny kobiet i stylów radzenia sobie w sytuacjach stresowych z podejmowaniem decyzji o doskonaleniu zawodowym. Artykuł Marzenny Zaorskiej *Osoba z niepełnosprawnością na drodze aktywizacji zawodowej – wybrane problemy a realia współczesnej rzeczywistości społecznej* porusza temat oraz podaje czynniki warunkujące stan bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w Polsce. Olga Adamowska, Małgorzata Henryka Kowalczyk w *Rola związków partnerskich w resocjalizacji i wykonywaniu kary wobec skazanych długoterminowych* na podstawie badań omawia dwa typy związków wśród osadzonych, wskazuje oczekiwania par oraz czynniki mające wpływ na relacje między partnerami. W *Osobowość seniora – dylemat ciągłości w świecie ponowoczesnym* Ewa Sokołowska ukazuje koncepcje ciągłości

i nieciągłości osób starszych w dobie przemian czasów współczesnych. Lidia Anna Wiśniewska w artykule *Kult ciała a starość. Refleksje psychologiczne* porusza temat cielesności oraz kultu ciała w grupie osób starszych. Artykuł *O „gettoizacji” aktywności kulturalnej seniorów* autorstwa Sylwii Słowińskiej omawia zjawisko kierowania ofert kulturalnych do określonych osób według kryterium wiekowego. Małgorzata Malec-Rawiński w *Fenomen długowieczności i starzenia się z perspektywy auto/biograficznej* porusza kwestie związane z długowiecznością jako okresem zależnym od genów i stylu życia, indywidualnymi doświadczeniami procesu starzenia się, osiągania długowieczności w kontekście bibliograficznego uczenia się. W *Elderly learners in combined-age learning groups picking up on new professional skills* Tiina Tambaum proponuje rozwiązania problemów osób starszych podczas uczenia się w zróżnicowanej wiekowo grupie.

Dział III złożony jest z pięciu artykułów skupionych wokół tematyki *Z historii teorii i praktyki edukacji dorosłych*. Józef Półturzycki w artykule *Spór o Elżbietę Zawacką – żołnierza i pedagoga* podejmuje polemikę z autorką *Cichoniemna. Generał Elżbieta Zawacka „Zo”*, K. Minczykowską, wskazując zaniedbania w wykorzystywaniu prac wydanych w 2009 r., ukazuje błędy w bibliografii, a uogólnienia i przemilczenia w pracy, według autora, wymagają uzupełnień. W *Pomnikowe dzieła regionalizmu polskiego* Tadeusz Aleksander uwagę poświęca regionalizmowi w nauce. Zwraca uwagę, że dzieła dotyczące zjawisk poszczególnych regionów ze względu na swoją objętość, zawartość oraz ważność nazywane są pomnikowymi – jest to forma utrwalania regionalnej i lokalnej tożsamości ludzi. Józef Kargul w *Powojenny ogląd samokształcenia w Polsce* dokonuje przeglądu stanowisk dotyczących samokształcenia w Polsce w okresie powojennym, wydzielając dwa typy osób uprawiających samokształcenie. Jan Wnęk w artykule *Poradnictwo rolnicze jako forma edukacji dorosłych w Polsce 1956–1970* przedstawia problemy z poradnictwem rolniczym jako jedną z form edukacji pozaszkolnej oświaty rolniczej. Autorka *Sytuacji uwięzionych kobiet w dwudziestoleciu międzywojennym* – Magdalena Jankowska-Guściora opisuje różnice w odmiennym traktowaniu kobiet i mężczyzn osadzonych w zakładach penitencjarnych oraz zmianę sytuacji prawnej uwięzionych kobiet w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Dział IV: *Edukacja dorosłych z międzynarodowej perspektywy* otwiera artykuł *Adult Education Research in Poland and Germany on the European Level: Two Sleeping Beauties?*, w którym Bernd Kapplinger, na podstawie analizy referatów nadesłanych na konferencję Europejskiego Stowarzyszenia Badaczy Edukacji Dorosłych, wykazuje, że polscy i niemieccy naukowcy aktywnie

uczestniczą w Europejskim forum badań nad edukacją dorosłych. W artykule *Kaszubski Uniwersytet Ludowy w perspektywie międzynarodowej. Bornholmskie impresje* autorzy Alina Klejna, Monika Mielewczyk, na podstawie doświadczenia w prowadzeniu wspólnych projektów z podmiotami edukacyjnymi z zagranicy, prezentują refleksje na temat międzynarodowej współpracy podmiotów związanych z pozaformalną edukacją dorosłych. Niels Carstensen, Simon Voetmann, Kathrine Roll, Jesper Villadsen w artykule *The Danish Folk High Schools as the Schools for Life – the history, the present and the future* zaprezentowali główne kierunki przemian w roli duńskich uniwersytetów ludowych oraz wskazali perspektywy dalszego rozwoju tych instytucji. Anna Maria Myszk-Gustafsson w artykule *Szwedzkie uniwersytety ludowe – idea, współczesność i przyszłość z perspektywy ich nauczyciela* opisuje zagadnienia dotyczące założeń, obecnego funkcjonowania i przyszłości uniwersytetów ludowych w Szwecji. Piotr Konieczny w publikacji *Działalność Iberoamerykańskiego Stowarzyszenia ds. Szkolnictwa Wyższego na Odległość (AIESAD) – zarys problematyki* prezentuje wybrane aspekty działalności AIESAD – instytucji od ponad 13 lat działającej na rzecz rozwoju edukacji otwartej i kształcenia na odległość w regionie iberoamerykańskim.

Dział V: *Raporty z projektów edukacyjno-badawczych* zawiera 4 artykuły. Pierwszy – *Zmiana i uczenie się w perspektywie edukacji dorosłych. Przykład projektu Lives in changing “Butterfly”* autorstwa Elżbiety Dubas dotyczy kategorii zmiany w refleksji andragogicznej. W artykule *Model kształcenia przez całe życie w budowaniu potencjału rozwojowego uczelni* autorstwa Moniki Kłos oraz Małgorzaty Burzyńskiej podkreślana jest rola szkół wyższych w planowaniu i organizowaniu kształcenia przez całe życie. Artykuł *Międzypokoleniowy projekt „Przywracanie Pamięci Miastu”* autorstwa Kingi Majchrzak dotyczy rozważań na temat tytułowego projektu – opisano jego cele, przebieg i podjęte działania w ramach projektu.

W *Zaproszeniach* – dział VI, *Aktualiach* – dział VII oraz *Recenzjach* – dział VIII zamieszczone zostały zaproszenia na IX Łódzką Konferencję Biograficzną z cyklu „Biografia i badania biografii – czas w badaniach biograficznych”; Jubileusz 85-lecia Profesor Olgi Czerniawskiej; XVI Letnią Szkołę Andragogów i Poradzoznawców; *Wychowanie do życia wartościowego jednostki i wspólnoty*. Zamieszczone zostały również informacje o awansach naukowych dotyczące prof. zw. dr hab. Eleonory Sapii-Drewniak, dr hab. Alicji Jurgiel-Aleksander, dr Doroty Bąk-Gajdy, dr Joanny Golonka-Legut, dr Moniki Gromadzkiej oraz dr Marcina Muszyńskiego. Zawarte zostały również 3 noty żałobne dotyczące Ryszarda Borowicza, Stanisława Kawula, Zofii Żukowskiej, 10 spr-

wozdań z konferencji oraz 21 recenzji. „Rocznik Andragogiczny” 2014 zakończony jest felietonem Józefa Półturzyckiego zatytułowanym *Rok 2014*.

Tom 21 „Rocznika Andragogicznego” jest pozycją cenną i niezwykle wartościową, zasługującą na uwagę czytelników. Numer ten stanowi bogate pod względem merytorycznym źródło wiedzy z różnych obszarów andragogiki.

Adam Chyła